

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Journalen NB29 : 1854

Citation: Kierkegaard, Søren: "Journalen NB29 : 1854", i Kierkegaard, Søren: *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 25*, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2008 , s. 3.
Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-nb29-txt-shoot-n96.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. 25

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

NB29:96

#

Klogskab - og Klogskab.

Tænk en uhyre klog Mand; lad ham nu ville fortælle sit Liv, eller et betydeligt Afsnit af det, hvorledes han fE for at naae hiint jordiske Store som han naaede, maatte holde ud paa den underfundigste Maade at være med i Alt, saa han maaskee ikke havde levet en Time, uden at han var i Intrigues Tjeneste, lad ham afsløre dette enorme og dog saa fiint skjulte Maskinerie: ikke sandt, der ville være ikke saa Faae, der dog, uden selv at kunne gjøre noget Saadant, ville være kloge nok til at kunne forstaae ham, og Alle, selv de der mindst kunne kaldes kloge, ville dog nysgjerrigt lytte til, fordi Alle forstode ham i: at bruge Klogskab til at naae Det, han naaede.

Tænk Dig derimod en lige saa eminent Klogskab anvendt med sam[m]e Virtuositet for Intrigue med samme List, Underfundighed, Aar efter Aar for endeligen at naae - at naae, ja at naae det Tilsigte[de]: at blive Martyr, men vel at mærke Martyr nøiagtigt paa rette Sted som Sandhedens Idee maatte forde det: troer Du egl. at der har levet et Msk., der var saa uproportioneret i Forhold til hvad man ellers forstaaer ved at være Msk, eller troer Du blot, at der gives Msk, som kunne forstaae et saadant Msk, troer Du ikke snarere, at de i eetvæk ville misforstaae ham, fordi de vistnok kunne forstaae hans Maskineries Klogskab og beundre det, men ikke forstaae ham i hans Ende Maal, det Tilsigtede.

Og dog turde det være muligt, at Mskheden efterhaanden demoraliserer ved Hjælp af Klogskab i den Grad, at kun en saadan Martyr kan anbringe Sandheden igjen.

Det Opvækkende er og bliver en Martyr, at Msk. blive gjort skyldige ved at faae Lov at slaae ham ihjel.

Naar nu en Tid er slet og ret demoraliseret, saa slaae den udendvidere Sandheds-Vidnet [ihjel]: dette er ikke saa vanskeligt at naae; en saadan Tid er derfor heller ikke saa dybt demoraliseret, og derfor Frelsen heller ikke saa langt borte.

Men naar en Tid er demoraliseret saaledes, at den tillige (o, dette er uhyre graverende!) er meget klog, saa den egl. er demoraliseret (ikke ved Lidenskaber, Lyster o: s: v:) men ved Klogskab, idet den ved Klogskab er blevet (o, farligste Art Demoralisation, langt farligere end Raahed og Vildhed!) karakterløs: saa har den eo ipso Klogskab til at forstaae, at man da ogsaa maa være forsigtig nok til at passe paa, at det Sandere da ikke kommer En saaledes paa tvert, at

man kommer til at slaae det ihjel, thi (hør her Klogskaben i Demoralisationen!) det kunde blive farligt, det kunde blive altfor alvorligt. Altsaa i den ved Raahed o: s: v: demoraliserede [Tid], der behøver Sandheds-Vidnet ikke at gjøre Kunster for at blive slaaet ihjel thi de gaaer frisk paa; men i den ved Klogskab demoraliserede Tid, der veed man klogt Beskeed ogsaa om Det, at man aldrig maa lade det komme til en saa marqueret Afgjørelse.

Paa den Maade bliver dog maaskee nødvendigt, at der maa en Martyr til med saadan Klogskab som den omtalte. Thi En, der blindt stormer frem – selv om han blev slaaet ihjel (skjændt en ved Klogskab demoraliseret Tid altid har en vis Utilbøilighed til at lade det komme saavidt, er bange for Blod, og klogt foretrækker det som kan gjøres uden Blods-Udgydelse, at behandle ham som gal) han udretter Intet, han kommer ikke til grundigt at saare Tiden.

Altsaa maa Martyren have den eminente Klogskab, for saa Aar efter Aar i den fineste Intrigues Tjeneste at kunne bespænde hele Terrainet, og saa faae dem gjort skyldige ved at de slaae ham ihjel. Han maa have et uhyre Kjendskab til msklige Lidenskaber, for saa derpaa at faae dem sat saadanne sammen, at Tiden – et Secund glemmer sig selv, bliver lidenskabelig, slaaer ham ihjel: og saa er Tiden narret.

Tag et ved Klogskab demoraliseret Individ. Et saadant Individ har altid en stor Klogskab i Retning af at passe paa, at han da ikke kommer til at handle afgjørende, ikke kommer til at marquere afgjørende. Han veed klogt at tvinge Nederdrægtigheden i sig, saa han afstedkommer det Nederdrægtige, men saa forsigtigt saa langsomt, saa snigende, at der naaes en vis Ukjendelighed. For en saadan Slyngel er Intet farligere end en Mand, der har Mod til at udsætte sig for at faae denne nederdrægtige Slyngel til – at forløbe sig. Men dertil fordres en Eenhed af Klogskab i det Godes Tjeneste og Mod. Saa lader det sig gjøre. Vant som en saadan Slyngel gjerne er til at være frygtet og skyet, øvet i nederdrægtigt klogt dog at kunne tvinge Nederdrægtigheden inden kloge Grændser (o, grændseløse Nederdrægtighed!) gjælder det nu om, ved en uventet, original Vending irriterende at berøre ham saaledes, at han et Øieblik forvexler sig selv med en Anden, forvexler sig selv med en ligefrem Nederdrægtig (istedetfor at han jo er en klog Nederdrægtig) nu i Følelse af sin Nederdrægtigheds Magt styrter sig over denne Irritator: i samme Øieblik har han tabt; han kan ikke mere komme tilbage i den ved Klogskab betryggede Nederdrægtighed. Man kan sige han faldt ud af Charakteren; i en vis Forstand blev han egl. noget Bedre end han hidtil var, thi han blev en lidenskabelig Nederdrægtig, istedetfor en klog Nederdrægtig. Men derfor vil dette ogsaa være Veien til hans Frølse. Først og fremmest: ud af Klogskaben maa han.

Og saaledes ogsaa med en heel Tid.

O, men er det ikke her, som med Alt, hvad jeg kommer til at have med at gjøre: det er som verdensforskjelligt fra hvad man pleier at tænke derved.

En Martyr! Derved tænker man saa paa Begeistring, Enthusiasme, paa det Mod til at vove Livet, man tænker beundrende paa at han vovede det!

Men som man taler om, at en Soldat skal have fuld Oppakning, saaledes kommer jeg her pludselig slæbende med en Oppakning, som Martyren fremtidigt har at bære: en lang, lang, møisommelig Opereren – for at blive Martyr.

Saaledes har man hidtil ikke forestillet sig det. Man har deelt: Martyren har Mod til at ville lade sig slaae ihjel: det Andet sørger Contra-Parten for.

Ja, men naar en Tid er demoraliseret ved Klogskab, saa er den netop klog nok til at entholde sig derfra. Derfor maa der denne eminente Klogskab til for at faae dem gjort skyldige, faae dem til at falde ud af Charakteren. Rigtigt, at falde ud af Charakteren, saa den klogt nederdrægtige Tid bliver lidenskabeligt nederdrægtig, i Følelse af sin Magt slaer ham ihjel, ham Martyren – der seirede han, og Tiden tabte. Den kan nemlig ikke komme tilbage i Charakteer af klog Nederdrægtighed, der blev noget aabenbart; og dette er den første Betingelse for Frelsen.

Og hvis Prof.Nielsen kunde faae fat i dette, saa fik vi – ny Nederdrægtighed – en tyvstiaalet Doceren, men som ganske vist vilde blive modtaget med uhyre Interesse. Og franske Roman-Forfattere ville slikke deres Fingre efter dette, thi som Roman vilde det gjøre enorm Lykke i den demoraliserede Tid.

Men det forstaaer sig, hverken Prof. N. eller franske Roman-Forfattere ere Politie, de ere meget mere, især den første, af Politiets mistænkelige Personer. Og hvad Politiet angaaer, det vogter sig nok.

#